

OBCHODOVÁNÍ S POVOLENKAMI NA EMISE POTŘEBUJE REFORMU

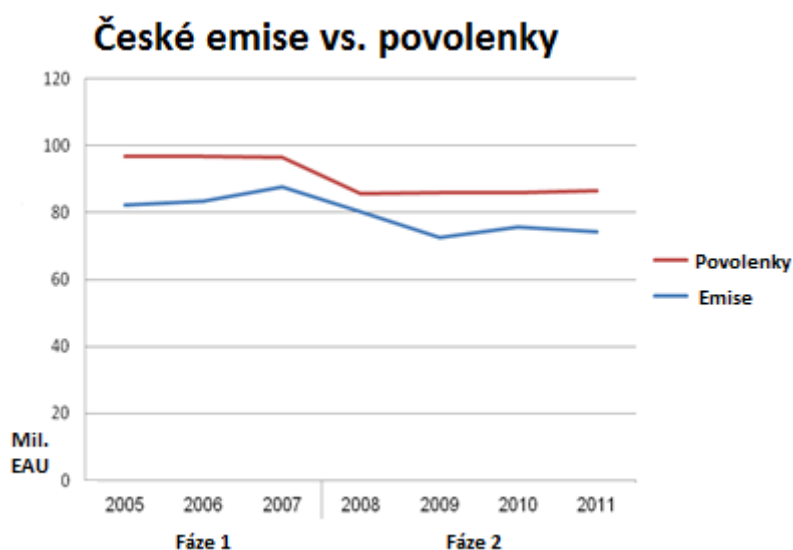
Hlavní nástroj na snižování emisí v EU, obchodování s povolenkami (EU ETS), má vážné potíže. Nabídka emisních povolenek dlouhodobě a významně převyšuje poptávku a současná tržní hodnota povolenek je pouze zlomkem ceny, pro kterou byl systém nastaven. Emisní obchodování nemotivuje podniky k investicím do moderních technologií a členské státy tratí na výnosech z prodeje povolenek. Evropská komise proto v minulém roce navrhla několik možností, jak systém reformovat.

Proč je zásah nutný

Nynější výrazný převis nabídky nad poptávkou má několik příčin: štědré přiděly povolenek v prvních dvou kolech EU ETS, možnost použít zbylé povolenky ve třetím kole (2013 až 2020), možnost použít místo části povolenek levnější uhlíkové kredity z projektů mimo EU a ekonomickou krizi, kdy došlo k útlumu průmyslové aktivity, a tím i emisí. Současný přebytek povolenek ovlivňuje poptávku natolik, že cena povolenek klesá k nule a podniky nejsou motivovány k investicím do nízkoemisních technologií a energetické efektivity.

Povolenkový byznys českých podniků

Ke konci roku 2011 mělo 85 % českých znečišťovatelů napříč zahrnutými sektory nadbytek povolenek. V období 2008 až 2011 nashromáždily české podniky 41,2 milionů¹ povolenek „do zásoby“.

Po celou dobu existence EU ETS dostávaly české podniky zdarma od státu více povolenek, než kolik potřebovaly.

Reforma emisního obchodování musí podle našeho názoru vyřešit dva základní problémy:

1. Odstranit nakumulované přebytky povolenek a zabránit dalšímu propadu jejich ceny.
2. Nastavit pravidla systému tak, aby skutečně vedl ke snížení znečištění.

Rychlá pomoc – „back-loading“

Evropská komise navrhuje dva druhy opatření k reformě ETS. Zprv jde o změnu v načasování aukcí povolenek - část povolenek určených k prodeji v letech 2013-15 se odloží a vydraží se až v letech 2019-20. Tento krok neovlivní množství povolenek, které jsou rozdávány zdarma, ani zásoby povolenek, které podniky momentálně vlastní, ale dojde k povzbuzení trhu a zvýšení ceny povolenek. Je to snadno a rychle proveditelné. Evropský parlament a členské státy ale musí dát Komisi mandát.

¹ Sandbag, CDE. 2012. Czech Fat Cats 2011. http://aa.ecn.cz/img_upload/eafd8382e68de047a49213a9ed52af69/czech-fat-cats-2011_final.pdf

Infolist Centra pro dopravu a energetiku

Centrum pro dopravu a energetiku tento návrh Evropské komise vítá jako první a nezbytný krok k resuscitaci ETS. Po něm nicméně musí následovat přijetí dlouhodobých opatření.

Strukturální reforma

Ve Zprávě o stavu uhlíkového trhu² ze 14. listopadu 2012 navrhuje Evropská komise šest možných opatření ke strukturální reformě ETS. Centrum pro dopravu a energetiku vítá čtyři z nich.

Stávající problém nadměrného množství povolenek v oběhu není možné vyřešit jinak, než trvalým odebráním určitého množství povolenek ze systému. Vzhledem k tomu, že očekávaný přebytek povolenek ve třetí fázi je 2,2 miliardy, požadujeme trvalé odebrání 2,2 miliard povolenek.³

Současné tempo snižování přísunu povolenek do aukcí, tj. o 1,74 % ročně, neodpovídá dlouhodobému cíli omezit emise skleníkových plynů o 80 až 95 % do roku 2050. Požadujeme proto úpravu redukčního faktoru na alespoň 2,6 % ročně.

Aby do budoucna nedocházelo k dalšímu přílivu uhlíkových kreditů z projektů mimo EU, které nepřispívají k účinnému snížení emisí skleníkových plynů, je potřeba zpřísnit kvalitativní požadavky na tyto kredity, a tím vyloučit hlavně velké energetické projekty (velké vodní elektrárny, obří větrné farmy, plynové a uhelné elektrárny). Podle projekcí by uhlíkové kredity z problematických projektů mohly tvořit až 70 % všech kreditů, které budou v období 2013 až 2020 ke koupi. Evropské podniky mohou namísto povolenek použít zhruba 1 miliardu uhlíkových kreditů.⁴

Kvůli větší stabilitě ceny povolenek je vhodné uvažovat také o zavedení flexibilního mechanismu, jenž učiní systém méně citlivý vůči aktuálnímu ekonomickému vývoji.

Přínosy

Výše zmíněná opatření budou mít celou řadu pozitivních dopadů:

- Zastaví propad ceny povolenek na trhu a budou pobídkou pro investice do účinnějších technologií.
- Zvýší výnosy z prodeje povolenek pro Českou republiku: při prosazení strukturálních změn se výnosy pro ČR během třetí fáze ETS zvýší až o 70 miliard korun.⁵
- Zajistí České republice finance pro program Nová Zelená úsporám, jenž přispívá k nákladově efektivnímu snižování emisí.
- Přispějí k razantnější modernizaci energetického sektoru České republiky: České energetické firmy jsou povinné investovat hodnotu zdarma získaných povolenek do modernizace svých zařízení – velikost těchto investic tedy přímo závisí na ceně povolenky.
- Větší snížení emisí bude ekonomicky efektivnější: zvýšení emisního cíle vytvoří do roku 2020 šest milionů nových pracovních míst.⁶ Významné jsou i vedlejší zdravotní benefity snižování emisí skleníkových plynů, které jsou vyčísleny na 82 až 190 miliard korun ročně pro celou EU a 2,9 až 6,6 miliard korun ročně pro ČR.⁷

Zároveň zdůrazňujeme, že odebrání části povolenek určených pro aukce nebude mít vliv na množství povolenek, které mají firmy nashromážděné z minulých let, ani neovlivní množství povolenek

² EC. 2012. The state of the European Carbon Market in 2012. http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/reform/docs/com_2012_652_en.pdf

³ Sandbag. 2012. Losing the lead? Europe's flagging carbon market. http://www.sandbag.org.uk/site_media/pdfs/reports/Losing_the_lead_modified_3.8.2012.pdf

⁴ Sandbag. 2012. Help or Hindrance? Offsetting in the EU. http://www.sandbag.org.uk/site_media/pdfs/reports/Help_or_Hindrance_Offsetting_2012_3.pdf

⁵ Öko-institut. 2012. The cost of Inaction. <http://www.oeko.de/oekodoc/1592/2012-448-en.pdf>

⁶ Jaeger, C.C., Paroussos, L., Mangalagiu, D., Kupers, R., Mandel, A., Tabara, J.D. 2011: A new growth path for Europe, generating Prosperity and Jobs in the Low-Carbon Economy. Synthesis Report. Dostupné na http://www.european-climate-forum.net/fileadmin/ecf_documents/Press/A_New_Growth_Path_for_Europe_Synthesis_Report.pdf

⁷ Analýza EK. 2012. Analysis of options beyond 20% GHG emission reductions: Member State results. http://ec.europa.eu/clima/policies/package/docs/swd_2012_5_en.pdf

Infolist Centra pro dopravu a energetiku

rozdávaných vybraným podnikům zdarma. Přijetí tohoto opatření proto nesníží konkurenceschopnost české, ani evropské ekonomiky. Naopak, pokud cena povolenek zůstane na současné nízké úrovni, hrozí, že Evropská komise vyřadí některá odvětví ze seznamu sektorů, které dostávají emisní povolenky zdarma.

Shrnutí

- Členské státy EU a Evropský parlament musí co nejdříve vyjasnit mandát Evropské komise k vydražení části povolenek v pozdějších letech, a tím podpořit ETS v krátkodobém horizontu.
- Evropská komise by měla odložit na později dražbu alespoň 1,4 miliardy povolenek, neboť současně navržených 900 milionů nebude mít na cenu povolenek potřebný efekt.
- Následovat musí strukturální reforma celého systému, kdy bude trvale odebráno 2,2 miliardy povolenek a meziroční redukční faktor upraven alespoň na 2,6 %.
- Je zapotřebí přijmout přísnější kvalitativní požadavky na uhlíkové kredity uplatňované v ETS, aby byly vyloučeny projekty, které jsou neefektivní.

Kontakt

Barbora Hanžlová

+420 274 822 150

+420 605 276 909

barbora.hanzlova@ecn.czwww.cde.ecn.cz

Centrum pro dopravu a energetiku (CDE), občanské sdružení, je nevládní nezisková organizace. Zaměřujeme se na vlivy dopravy a energetiky na životní prostředí, a zejména na změnu klimatu. Prosazujeme opatření na snížení českých emisí skleníkových plynů a zabýváme se také dopady měnícího se podnebí na společnost. CDE je členem národních i mezinárodních organizací a sítí Zelený kruh, česká Klimatická koalice, CEE Bankwatch Network a Climate Action Network.

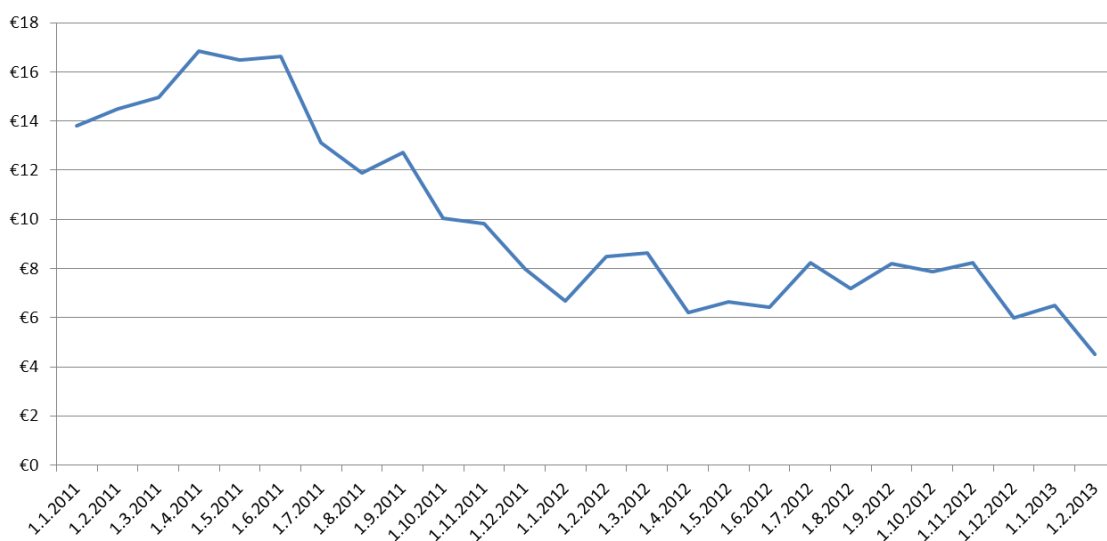
EU ETS ve zkratce

Evropský systém obchodování s povolenkami zahrnuje 27 členských států EU a Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Chorvatsko. Týká se emisí oxidu uhličitého z elektráren, tepláren, spaloven, rafinérií, železáren, oceláren a zařízení, která vyrábějí cement, sklo, papír atd. EU ETS v malé míře pokrývá i emise oxidu dusného z některých zdrojů. Celkem se jedná o cca 12 000 zařízení, což představuje přes 50 % emisí CO₂ v EU a 40 % všech emisí skleníkových plynů v EU.

Členské státy EU se zavázaly snížit emise skleníkových plynů o 20 % do roku 2020. Pro sektory pokryté systémem ETS to znamená snížit emise o 21 % oproti roku 2005. Tento cíl byl však – o 7 let dříve - již téměř dosažen.

Zatímco v prvním a druhém kole dostávaly podniky povolenky zdarma, od ledna 2013 je musí nakupovat v aukcích. Existuje však řada výjimek, díky nimž rozdává stát českým znečišťovatelům většinu povolenek i nadále zdarma - do dražby jich letos půjde pouhá pětina (podíl povolenek v aukcích bude do roku 2020 postupně narůstat). Cena povolenky ale klesla pod pět eur, což brzdí rozvoj čistých inovací a zmenšuje příjmy z aukcí.

Graf: Vývoj ceny povolenky, zdroj MŽP

V případě, že se nepovede prosadit dostatečně změny, přijde Česká republika v důsledku nízké ceny povolenek o desítky miliard korun. Původní předpokládaná cena povolenek byla okolo 30 euro za povolenku.